

نظام تولیدات گیاهی تحت تاثیر ومبتنی براندیشه نماز

(برداشتی تخصصی از تاثیر نماز بر تولیدات گیاهی سالم)

مرتضی عرب سلمانی، عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی تهران

mortezaarabsalmani@yahoo.com

چکیده :

نماز یکی از شعایر دینی و از ضروریات اسلام است. اگر نماز به خوبی اقامه شود تاثیر شگرفی بر رفتارهای اجتماعی و فردی انسان می‌گذارد. نماز در درجه اول باعث اصلاح افکار و عقاید انسان می‌شود. این آموزه‌ها باعث بهبود اعمال فردی و اجتماعی انسان می‌شود. تولید محصولات گیاهی آلوده در دنیا به طور چشمگیری گسترش یافته است. نماز باعث افزایش یاد خداوند می‌شود و ذکر خدا انسان را از فحشا و منکر نهی می‌کند (أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَذَكَرَ اللَّهُ أَكْبَرُ) وَ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ). تولید کننده نماز گزار رعایت حقوق مردم را می‌نماید و از سم‌ها، کودها، مواد شیمیایی و آب به درستی استفاده می‌کند. تولید سالم باعث سلامت جامعه می‌شود. تولیدات آلوده باعث ضرر و مرگ انسان و دام می‌شوند. این نوع تولید از مصداق‌های فحشا و منکر است. تولید غیر استاندارد و عرضه آن ضایع شدن حق مردم می‌شود. تولید محصول سالم از وظایف هر مسلمان است. اگر مسلمانان در جستجوی روزی حلال هستند، اگر در بدست آوردن مال دروغ و کم‌فروشی نمی‌کنند، اگر به سلامت خود و جامعه فکر می‌کنند، همه از برکت‌ها و اثرات نماز است. در این مقاله به بررسی به دلایل تولید سالم در اندیشه تولید کننده نماز گزار پرداخته می‌شود.

کلمات کلیدی : نماز ، تولیدات گیاهی ، اندیشه.

Crop production systems affect and based on Prayer

(Specialized understanding of the effect of prayer on a healthy plant production)

Arabsalmani M. , Faculty of Agriculture and Natural Resources Research Center, Tehran.

mortezaarabsalmani@yahoo.com

Abstract:

Prayer is primarily a result of the reform ideas. If prayer done well and perfectly ,it Improved personal and social behavior that doctrines of faith to rise. Praying God will increase in learning and God forbid a man of evil will rise(Recite that of the book which has been revealed to you, and perform the prayer ,that the prayer forbids from indecency and evil ;and the remembrance of Allah is greater .and Allah knows whatever you manufacture).. Infected plants produce strangely expanded. Manufacturer worshipers respect the rights of the people and poisons, fertilizers, chemicals and water used properly. Healthy community is a healthy product .Infected products cause harm or death to humans or animals. This type of production is a bad example. Non-standard production and supply of copper will rot right people. Produce a safe product is the duty of every Muslim. Muslims are seeking lawful day, you get to lie low and not sell the property, if the community thinks health , all of the blessings and prayers. This article reviews the reasons for the healthy production of the producers thought would be worshipers.

Keywords: prayer, crop products, idea.

مقدمه : بخش کشاورزی به لحاظ دارا بودن توانمندی‌های قابل توجه در منابع و عوامل تولید توانسته است در شرایط کنونی با تأمین ۸۵ درصد مواد غذایی مورد نیاز جمعیت کشور، حدود یک سوم تولید ناخالص داخلی، یک چهارم اشتغال کشور و ۲۶ درصد ارزش صادرات غیر نفتی را به خود اختصاص دهد. آفت‌کش‌ها در ایران مانند بسیاری از کشورهای جهان به‌عنوان مهم‌ترین روش کنترل آفات مطرح بوده و سالانه بین ۲۰ تا ۲۵ هزار تن از این ترکیبات شیمیایی در کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرد. مراحل بکارگیری یک آفت‌کش در کشور از مرحله تولید، واردات و ثبت شروع شده و با طی مراحل توزیع و انبارداری به مرحله مصرف می‌رسد. رعایت اصول و قوانین موجود در تولید، فرمولاسیون، واردات، ثبت آفت‌کش‌ها، توزیع آفت‌کش‌ها، تکنولوژی کاربرد، نحوه استفاده از آفت‌کش‌ها، ضروریات استفاده از آنها می‌باشد. هنگامیکه آفت‌کش‌ها به‌صورت مدیریت شده، قانون‌مند و نظارت شده مراحل ذکر شده را طی نمایند با اطمینان بیشتر می‌توان از آنها استفاده کرد. چنانچه فرایند تأمین و استفاده از آفت‌کش‌ها در کشور بدون برنامه و خارج از اصول مدیریتی و اخلاقی باشد، مشکلاتی مانند ایجاد نژادهای مقاوم در برابر سموم، شیوع آفات درجه دوم، اثرات نامطلوب روی موجودات غیر هدف (پارازیتوئید و پرادتورها)، باقیمانده سموم در محصولات کشاورزی و مسمومیت مستقیم برای مصرف‌کننده ایجاد می‌شود (پویان و توکلی، ۱۳۸۰). در این مقاله به بررسی نظام تولیدات گیاهی سالم و رعایت استاندارد‌های تعیین شده تولیدات گیاهی در اندیشه انسان نماز گذار پرداخته می‌شود.

اثرات مواد شیمیایی: اثرات زیان بار مصرف مواد شیمیایی در تولید محصولات کشاورزی و بر هم زدن تعادل بیولوژیک در زیستگاه جانوری و گیاهی بر هیچ کس پوشیده نیست. آلودگی‌های زیست محیطی با ورود این محصولات کشاورزی آلوده به چرخه زنجیره غذایی به طور عجیبی گسترش یافته است. تفکر گریز از این حوادث خود می‌تواند راه جدیدی را به تدریج باز نموده و نسل بعدی را از خطر ناشی از مصرف بی رویه سموم نجات دهد. بعد از جنگ جهانی دوم تولید با استفاده از کودهای شیمیایی و سموم آفت‌کش کلره آلی (Organochlorine) افزایش یافت و استفاده از ماشین آلات کاشت، داشت و برداشت و به دنبال آن کاربرد علفکش‌ها باعث افزایش چشمگیری در تولید شد. اما نتیجه این افزایش تولید با مصرف بی رویه مواد شیمیایی، اثرات مخرب بر سلامت انسان و دام و آلودگی بیشتر محیط زیست بود. در قرن اخیر اثرات زیان بار تولیدات شیمیایی در رابطه با کشاورزی و بر هم زدن تعادل بیولوژیک در زیستگاه جانوری و گیاهی همواره بر هیچ کس پوشیده نیست. در این راستا آلودگی محیط زیست در رابطه با معرفی محصولات کشاورزی آلوده از طریق زنجیره غذایی به طور عجیبی مورد تهاجم سموم شیمیایی قرار گرفته است. در کشور ما ایران در سال‌های گذشته برخی محققین به پاره‌ای از خطرات آلودگی مصرف سموم شیمیایی آفت‌کش‌ها اشاره کرده‌اند و تحقیقاتی در رابطه با پایداری سموم کلره در خاک مزارع پنبه گلستان و برنج در استان مازندران انجام شده است که نتایج بدست آمده مسائل فوق را تأیید می‌نماید. (فیضی، ۱۳۸۰ و کریمیان، ۱۳۷۷). همچنین در کشورهای پیشرفته از دهه ۱۹۸۰ این مساله مورد توجه زیادی واقع شده است که نه تنها استفاده از بعضی سموم حشره کشها و قارچ‌کشها را منع نموده‌اند بلکه دلایل کافی نشان داده شده است که مصرف بی رویه این سموم سبب افزایش بعضی از بیماری‌های مزمن و سرطان در انسان می‌شود. مرگ میلیون‌ها ماهی در رودخانه پیر بازار در استان گیلان در سال ۱۳۵۵ شمسی از حوادث بسیار مهم محیط زیست در کشور بود که زنگ خطری را به صدا در آورد. این مساله بیشتر مردم را متوجه این نکته با اهمیت نمود که محیط زیست نواحی دریای خزر در شمال ایران در معرض خطر جدی قرار دارد. برخی از محققین سم شناسی معتقدند که شیوع روز افزون انواع بیماری‌های مزمن و سرطان در رابطه با چهار نوع آفت‌کش بوده که به ترتیب به لینوران، کاپتان، بنومیل، فولیت، پرمترین و همچنین کلروتالونیل اشاره نمود. به احتمال زیاد وقوع بیماری سرطان در میان جمعیت‌های انسانی را به سموم مذکور نسبت داده‌اند. لازم به ذکر است که اغلب این سموم از طریق استفاده نامناسب و تجمع باقیمانده آنها در بافت‌های گیاهی و در میان محصولات غذایی به تدریج وارد چرخه تغذیه انسان گردیده است. آلودگی آب دریاها و رودخانه‌ها نیز شایان توجه است چون این آلودگی سبب از بین رفتن آبزیان به ویژه ماهی‌ها می‌شود. در نتیجه سازمان بهداشت جهانی در حال حاضر برنامه‌های وسیعی را مورد مطالعه و بررسی قرار داده است. بر اساس گزارش این سازمان بیش از ۱۰۰۰ نوع آفت‌کش با بیش از صد هزار فرمول

شیمیایی تا کنون مورد استفاده قرار گرفته است که این خود نشان می دهد قرار دادن یک فرایند جایگزین در مقابل این گونه مواد شیمیایی به راحتی کار آسانی نیست (Agrios, 1997 and Arndt, 2011).

اثرات فلزات سنگین در انسان : فلزات سنگین پنج برابر آب عناصر پایداری دارند و بدن نمی تواند آنها را تجزیه کند و در بافت زنده، جمع می شوند. فلزات سنگین به صورت فلزی هیچ نقشی در بدن ندارند و می توانند بسیار سمی باشند. این فلزات در غلظت های بالا می توانند در بعضی فاکتورهای حیاتی بدن اختلال ایجاد کنند. برای مثال آهن، از آنمی (نوعی کم خونی) جلوگیری می کند و روی، در بیش از ۱۰۰ واکنش آنزیمی نقش کو فاکتور را بازی می کند. در حالت طبیعی؛ آنها در غلظت های پائین وجود دارند و به عنوان فلزات کم مقدار شناخته می شوند و اگر با سرعتی بیش از راههای سم زدایی بدن در بافت ها تجمع کنند، بعد از مدتی، به سطوح غلظتی سمی می رسند و به تدریج سمیت خود را آشکار می کنند. تحقیقاتی که روی اثرات سمی فلزات سنگین انجام شده، تأیید می کنند که این مواد می توانند مستقیماً با مختل کردن عوامل مغزی و عصبی بر رفتارها اثر بگذارند آنها بر مواد انتقال دهنده پیام های عصبی و عمل کرد آنها تأثیر دارند و فرایندهای متابولیسمی در بدن را تغییر می دهند. سیستم هایی که عناصر فلزی سمی، می توانند آنها را خراب کنند یا کارشان را با مشکل مواجه کنند بافت هایی مثل: خون و عروق قلبی، مسیرهای سم زدائی بدن (کولون، کبد، کلیه و پوست)، غدد هورمونی درون ریز، مسیرهای تولید انرژی، آنزیمها، سیستم گوارش، ایمنی، اعصاب مرکزی و محیطی، تولید مثل و مجاری ادراری هستند. فلزات سنگین می توانند واکنش های حساسیتی را افزایش دهند، جهش های ژنتیکی ایجاد کنند، با عناصر کمیاب مفید برای بدن در واکنش های بیوشیمیایی رقابت کند و نیز مثل آنتی بیوتیک ها عمل کنند و هر دو دسته مفید و مضر باکتری ها را از بین ببرند. فلزات سنگین همچنین می توانند اسیدیته خون را افزایش دهند و بدن برای حفظ pH مناسب خون، کلیسم را از استخوانها بیرون می کشد. به علاوه فلزات سنگین شرایطی را ایجاد می کنند که منجر به التهاب در شریانها و بافتها می شوند که خود باعث خروج بیشتر کلیسم به سمت بافتها به عنوان بافر می شود. کلیسم ناحیه ملتهب را مثل یک پانسمان می پوشاند، مشکل این ناحیه حل می شود اما مشکل دیگری ایجاد می شود؛ به طور مثال، سخت شدن دیواره شریان و انسداد پیشرونده شریان. اگر جای کلیسم از دست رفته پر نشود برداشت دائمی این ماده معدنی مهم از استخوان ها باعث پوکی استخوان (کاهش چگالی استخوان که آن را ترد و شکننده) می کنند می شود. مطالعات نشان می دهد که هر مقدار جزئی از عناصر سمی، نتایج منفی بر سلامتی دارند، هر چند این اثر از فردی به فرد دیگر متغیر است. رژیم غذایی، وضعیت متابولیسم، سلامتی کانالهای دفع سموم، و طریقه و درجه قرار گرفتن در معرض فلزات سنگین همه بر واکنش افراد مؤثر است. کودکان و سالخوردگان که سیستم ایمنی ضعیفتری دارند در مقابل مسمومیت با این مواد، آسیب پذیرترند. کلیه و کبد محل مناسبی جهت تمرکز کادمیوم می باشند. نیمه عمر بیولوژیک کادمیوم در انسان، در بافت های نرم و استخوان، ده تا سی سال می باشند. سرعت متیلاسیون کادمیوم در مقایسه با عناصر جیوه، آرسنیک، سرب، بسیار کمتر بوده و تنها دو باکتری به نامهای *Staphylococcus aureus* و *Pseudomonas sp.* قادر به متیلاسیون کادمیوم، در محیط های آبی هستند (WHO 1984). بیماری جدی ناشی از آن در انسان بیماری به نام ایتایی- ایتایی (بیماری روماتیسم یا تغییر شکل دردناک اسکلتی) می باشد. اثرات اصلی سمیت کادمیوم بر روی ریه ها، کلیه ها، استخوان ها می باشد. اثرات حاد ناشی از استنشاق آن، شامل برونشیت، ذات الریه و مسمومیت در کبد است. استنشاق مزمن ترکیبات کادمیوم، به شکل بخارات یا گرد و خاک، ایجاد ورم ریوی می کند که در این حالت کیسه های کوچک هوایی بزرگ شده و عاقبت در اثر حجم کم ریه تخریب می شوند. در هر دو استنشاق مزمن و جذب کادمیوم از طریق دهان ترشحات کلیه را تحت تأثیر قرار می دهد، که در اولین مرحله دفع پروتئین توسط لوله های پروکسیمال کلیه می باشد (حسن اقلی، و میراب زاده، ۱۳۸۱). به نظر می رسد کادمیوم، مقاومت دفاعی بدن را بخصوص مقاومت میزبان را در برابر باکتری و ویروس ها کاهش می دهد. کادمیوم ممکن است باعث مینرال زدایی اسکلت و افزایش شکنندگی استخوان و خطر شکستگی شود. سمیت حاد با کادمیوم، ممکن است باعث مرگ حیوانات و پرندگان شده و مسمومیت شدید در آبزیان ایجاد کند. جذب کادمیوم از ریه ها نسبت به روده موثرتر است و ۵۰٪ کادمیومی که از طریق دود

سیگار اشتنشاق شود، ممکن است جذب گردد. به طور میانگین در افراد سیگاری غلظت کادمیوم در خون ۴-۵ بار و در کلیه ۲-۳ بار بیشتر از افراد غیر سیگاری است. مقادیر کم نیکل برای تولید سلول‌های قرمز خون در بدن انسان نیاز می‌باشد، هر چند در مقادیر بالا تا حدودی می‌تواند سمی باشد. به نظر می‌رسد نیکل در کوتاه مدت مشکلاتی ایجاد نمی‌کند اما در طولانی مدت می‌تواند باعث کاهش وزن بدن، صدماتی به قلب، کبد، تحریک و حساسیت بالا شود. اغلب نمک‌های نیکل که از طریق غذا وارد بدن می‌شوند، دفع می‌گردند، نیمه عمر نیکل حدود ۱۱ ساعت است. مقدار طبیعی نیکل در بدن، به طور متوسط حدود ۷/۳ نانوگرم بر کیلوگرم است. بیشترین غلظت نیکل در استخوان، ریه، کلیه و کبد دیده می‌شود. EPA حداکثر غلظت مجاز نیکل را، ۲۰ نانوگرم در کیلوگرم در روز و حداکثر میزان قابل تحمل روزانه را ۱/۲ میلی‌گرم در یک انسان ۶۰ کیلوگرمی پیشنهاد کرده است. سرب بعثت سنگینی و وزن کمتری از راه ریه وارد بدن می‌گردند. سرب و املاح آن در شیره معده ای و روده ای حل گشته و به شکل کلرور مضاعف سرب و سدیم در می‌آید که سم آن خطرناک و به مقدار ناچیز در بدن باعث مرگ می‌شود. نشانه‌های مسمومیت ناشی از مس ورم معده و روده است که با استفراغ همراه خواهد بود در مسمومیت شدیدتر سستی عضلانی و ضعف مفرط و اختلالات کبدی و یرقان و کم‌خونی نیز حادث خواهد شد. مسمومیت مس هنگامی که با آرسنیک همراه شود بسیار شدید و خطرناک است (Coullery , 1997 , Gaudi and Ram , 1997, Sheila , 1996 and Malakouti and Abybordi , 1999).

اسلام، نماز طبیعت و تولیدات گیاهی: نماز یکی از شعایر دینی و از ضروریات اسلام است که اگر به خوبی اقامه شود، تاثیر شگرفی بر رفتارهای اجتماعی و فردی انسان می‌گذارد. سوالی که معمولاً مطرح می‌شود این است که آیا نماز اثری بر رفتارهای اقتصادی جامعه خواهد گذاشت یا نه؟ و آیا نماز را در جامعه اسلامی باید به عنوان پیوست رفتارهای اقتصادی قرار داد یا فعالیت‌های اقتصادی پیوست نماز هستند؟ آنچه از متون اسلامی و از رفتارهای نماز گزاران واقعی می‌توان استنباط کرد این است که نماز را نباید با یک کارخانه یا زمین زراعی یا هر کار اداری و مالی دیگر مقایسه کرد (نفری، ۱۳۸۹). مثل اینکه شما تعیین کنید که به ازای دو روز کار ۱۰۰ هزار تومان مزد گرفته‌اید و با خواندن ۱۰ رکعت نماز نیز مثلاً فلان بهره را خواهید برد. نماز با تاثیر بر رفتار و اعمال فرد و با رسوخ در عمق جان انسان، باعث افزایش ایمان به خداوند و رعایت حقوق جامعه خواهد شد و دیدگاه فرد و جامعه را نسبت به حقایق آفرینش روشن خواهد نمود. از آنجایی که ریشه و اساس تمام خلاف‌ها و گناهان حب دنیا و دنیا پرستی و ریشه این دو، غفلت از یاد خدا است، نماز اولین ثمره‌اش یاد خدا است. چنانچه در آیه ۱۴ سوره طه "إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي" (به یقین این منم خدای یکتا، که جز من معبودی نیست پس مرا پرستش کن و نماز را به یاد من اقامه کن). فلسفه و اساس نماز را یاد خدا و یاد خدا باعث تذکر و نهی از منکر می‌شود. بنابراین شخص نماز گزار از آنجاکه خود را در محضر خداوند می‌بیند و مسایل اسلامی آشنا است، در زندگی شخصی و اجتماعی اسراف نمی‌کند، اموال خود را در راه خلاف و معصیت مصرف نمی‌کند، قمار بازی نمی‌کند، خیانت نمی‌کند، رشوه نمی‌گیرد، دزدی نمی‌کند و هزاران امور فردی و اجتماعی را طبق نظم و قانون اسلامی انجام می‌دهد و به استواری پایه‌های اجتماعی و اقتصادی جامعه کمک می‌کند. اقامه نماز انسان را از فحشا و منکر نهی می‌کند (واقم الصلاة ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنکر). یعنی نماز نهی می‌کند، تذکر می‌دهد (هی می‌زند)، اگر کسی حداقل پنج بار در شبانه روز تذکر دریافت کند حتماً خود را اصلاح می‌کند. تولید کننده‌ای که اهل نماز است، در تولید محصولات گیاهی و دامی خود رعایت حقوق مردم را رعایت نموده و در کاربرد سموم، کودها، مواد شیمیایی و آب که باعث مرگ و ضرر به انسان و طبیعت می‌شود و از مصادیق فحشا و منکر می‌باشند، رعایت استانداردهای لازم را می‌نماید تا گرفتار حقوق مردم (حق الناس) نگردد. هر چند اراده خدا بر این تعلق گرفته که طبیعت مسخر و در اختیار انسان قرار گیرد و انسان توانایی تصرف در طبیعت را دارا می‌باشد. این بهره‌مندی مشروط به استفاده معقول شده است. از نگاه قرآن، رابطه انسان با طبیعت و دنیای پیرامون او باید رابطه‌ای مثبت باشد. اراده خداوند بر این تعلق گرفته است که همه مظاهر طبیعی مانند ستارگان، خورشید، ماه، زمین، شب و روز، نهرها، دریاها و آنچه در زمین و آسمان است، در خدمت انسان قرار گیرند تا او بتواند با تصرف در طبیعت و استفاده از مظاهر

آن نیازمندی‌های خود و دیگران را تامین نماید. هرچند اراده خداوند بر این تعلق گرفته که همه مظاهر طبیعت در اختیار و تصرف انسان باشد اما نباید از این واقعیت غفلت نماید که طبیعت نیز صاحب و مالک دارد "ولله ملك السموات والارض" و او بهره‌مندی از طبیعت را مشروط به استفاده معقول و شریطی نموده است. و انسان به حکم آیه "فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ" در قبال کارهایی که انجام می‌دهد مسئول و باید پاسخگو باشد. دستورات اسلام از جمله نماز که به تکالیف و وظایف و حق و حقوق انسان اشاره دارد و پیامد‌های مثبت و منفی رفتار فردی و اجتماعی انسان را گوشزد کرده است، از همه می‌خواهد تا برای بهبود زندگی فردی و تداوم حیات اجتماعی نوع حیات کوشا باشد. امروزه دامنه گستره و پخش تولیدات گیاهی از حوزه تامین نیازهای فردی، خانوادگی و قبیله‌ای فراتر گذاشته و به ابعاد ملی و بین‌المللی رسیده است. تولیدات گیاهی از جمله موز، گندم، جو، خشکبار، سبزیجات چه به صورت تازه و خشک شده و یا کنسرو در بازارهای داخلی محلی و شهرهای مختلف و با استفاده از تجارت بین‌الملل به اقصا نقاط جهان فرستاده و یا وارد می‌شوند. هرگونه کیفیت مواد تولیدی قادر است بر سلامت یا بیماری طیف گسترده‌ای از افراد تاثیر بگذارد. لذا سلامت این تولیدات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و کوتاهی در انجام آن باعث ضرر مالی و انسانی و مصداق حق الناس می‌گردد. از طرف دیگر بر اساس قانده "ضررساندن و ضرر دیدن وجود ندارد" تولید محصول سالم از وظایف هر مسلمان است.

تولید محصول سالم تحت تاثیر و مبتنی بر اندیشه نماز از جنبه‌های مختلف : اقامه نماز اثرات گوناگون در زندگی انسان بجای می‌گذارد. شایسته است با تحقیق و پژوهش مصادیق این اثرات احصاء و معرفی گردند. به یقین در هر مرحله از تحقیق دریچه‌ای دیگر باز خواهد شد. در ذیل به تاثیر نماز بر سبک زندگی تولیدکننده محصولات سالم از جنبه‌های مختلف با توجه به عقاید نماز گذار به صورت خلاصه پرداخته می‌شود.

۱- از جنبه حکمت خداوند: از آنجایی که بنابر عقاید دینی مسلمانان و آیات مکرر قرآن کریم خداوند متعال حکیم است و حکیم کار عبث و بیهوده انجام نمی‌دهد. در قرآن آیات زیادی وجود دارد که از انسان می‌خواهد که نماز را اقامه کند. حتما در اقامه نماز خیر و برکتی بوده که دستور به اقامه نماز داده شده است. اگر از نظر زمانی محاسبه نماییم وقتی که برای انجام نمازهای یومیه یک فرد در طول روز، ماه، فصل، سال و در طول عمر خود مصرف می‌نماید به حقیقتی واضح دست می‌یابیم. اگر برای هر نماز ۱۰ دقیقه در نظر بگیریم هر انسان به طور میانگین پنجاه دقیقه در روز صرف مقدمات و اجرای نماز می‌نماید. در ماه ۱۵۰۰، در سال ۱۸۰۰۰ دقیقه صرف می‌شود. اگر میانگین عمر هر انسان را نیز ۷۰ سال در نظر بگیریم، ۲۱۰۰۰ ساعت وقت برای نماز صرف شده است. اگر برای کل مسلمانان (۱/۳۲ میلیارد نفر) و اگر ۵۰ درصد از این جمعیت به سن تکلیف رسیده باشند میزان وقتی که صرف نماز $10^{12} \times 1386$ ساعت خواهد بود. این در صورتی است که سایر نمازها مثل جمعه، فطر، قربان و امکاناتی که برای اقامه نماز لازم است مثل مهر، سجاده، مسجد... را محاسبه ننماییم. خداوندی که به حکم آیه "فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ" در قبال کارهایی که انجام می‌دهد مسئول و باید پاسخگو باشد چگونه خود به امری غیر مفید سفارش می‌کند. بیهوده مصرف شدن این وقت نه تنها از یک انسان عاقل بعید است چه رسد به خداوند حکیم، عالم.

۲- از جنبه عبادی: نماز یکی از عبادات است و هدف از خلقت انسان نیز عبادت است "وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ" (سوره ذاریات آیه ۵۶). از طرف دیگر احتیاج به غذا و امنیت دو رکن اولیه حیات انسان می‌باشد و خداوند متعال یکی از دلایلی که انسان را دعوت به عبادت می‌کند، شکر این دو نعمت است. در سوره قریش می‌فرماید "مردم پروردگار این کعبه را بپرستید، او را که از گرسنگی سیرتان کرد و از ترس ایمنتان نمود". هرکار شایسته‌ای که به نفع مردم باشد عبادت است، این عبادت هم فرد ساز است و هم جامعه ساز. مردم عابد به کسی ظلم نمی‌کنند، از هوس‌ها به دور است و به طلب روزی حلال تلاش می‌کند، چنانکه پیامبر اکرم (ع) فرمود "برترین عبادت کسب روزی حلال می‌باشد" و یقیناً روزی حلال از تولید محصولات گیاهی خارج از استاندارد به دست نمی‌آید. بنابراین تولیدکننده نماز گذار که عابد نیز می‌باشد هدف او صراط مستقیم است. صراطی که در آن نعمت خداوندی وجود دارد و راه ضلالت و گمراهی وجود ندارد. در قرآن کریم، واضح‌ترین

چشم انداز از مفهوم حقیقی عبادت را، آیات شماره ۶۰ و ۶۱ از سوره یس به نمایش در می آورند "الم اعهد الیکم بینی ءادم ان لا تعبدوا الشیطان انه لکم عدو مبین وان اعدونی هذا صرط مستقیم" (ای فرزندان آدم، آیا با شما عهد نستیم که شیطان را بندگی نکنید؟) (از دستورهای شیطان پیروی نکنید)، چونکه او دشمن آشکار شما است و (فقط) بندگی مرا بکنید (بند و مطیع محض و بی چون و چرای دستورها و نظرهای هیچکس جز من نباشید)، راه راست این است. در آیه ۵۵ سوره نور، ۷۸، سوره الحج و ۷۲ التوبه، نماز و زکات، فرمان بردن از خدا و رسول، توسل و توکل به خداوند، دوستی بین مومنان، فرمان به کار نیک، دوری از زشتی و پلیدی، مورد رحمت خدا قرار گرفتن و بهترین یاری رسان در کنار هم ذکر شده و بیانگر ابعاد مختلف اثرات اقامه نماز است (طباطبایی، ۱۳۶۳).

۳ - از جنبه تربیتی : در نماز همه جنبه های مورد نیاز زندگی اجتماعی و بقای آن وجود دارد. ایمان، طهارت، موقع شناسی، زمان سنجی، تبلیغ، امر به معروف، نهی از منکر، حجاب، حیا، هدف دار بودن، تعیین شاخص ها، تعیین نقطه آغاز و پایان، تحریم اعمالی که باعث گمراهی می شود، پناه بردن به خداوند، مراقبت از کار نیک و جلوگیری از انحراف، رحمت، حمد و ستایش خدا، ممنوعیت تملق، تربیت، تقوی، عدالت، دقت در محاسبه، خوف و رجا، عبودیت، صلاح و رستگاری، آزادی، توکل، استقلال، هدایت طلبی، صراط شناسی، میل به تکامل و پیشرفت، دقت و تمرکز، توحید، تسبیح، تکریم، قیام و قعود، حق پذیری، عقلانیت سیاسی و اجتماعی، دعا، سلامت، امامت، وحدت و سلامت رهبری، سلامت خواهی برای همه امت اسلامی و بندگان صالح، جمع و مردم گرایی، انضباط، نظم و ترتیب، وظیفه شناسی، مشورت، اطاعت و حفظ جماعت، خود سازی و جامعه شناسی، آگاهی و معرفت، محبت، مساوات، مسئولیت و دفاع همه از برکات اقامه نماز می باشد. در اصول فقه اسلامی آنچه مربوط به نماز است از جمله مکان، آب، فرش... باید پاک، مباح و حرام نباشد. بنابراین یک برنامه تربیتی اختصاصی و عمومی که مورد نیاز فرد و جامعه انسانی است، روزانه حداقل در هر روز پنج بار اجرا می شود و به نماز گذار کمک می کند که به حقوق فردی و اجتماعی دیگران احترام بگذارد و پایبند باشد، از حرام بپرهیزد، کسب روزی حلال داشته باشد، به برقراری عدالت کمک نماید، به رواج فضل و احسان کمک نماید، که این همه امور موجب سلامت اقتصادی می گردد. از مهمترین مصداق های سلامت اقتصادی که هر روز از پیر و جوان، کافر یا مسلمان، حیوان یا انسان از آن بهره مند می شود و از نعمت آن برخوردار می شود غذا و پوشاک سالم می باشد (راشدی، ۱۳۸۰).

۴ - از جنبه مسایل اجتماعی : از جمله مسئولیت های انسان به پا داشتن نماز است که تاکید زیادی بر آن شده است. با نگاهی اجمالی به انواع نماز ها و تاکید بر جماعت گذاردن آنها تاکید است که انسان در برابر اجتماع خود مسئول است و هر روزه باید آموزش و تذکرات در این مورد را به او یاد آور شد. این بخش از مسائل نماز را می توان از دو جنبه بررسی نمود (محب زاده، ۱۳۹۱).

۴ - الف : مقدمات نماز: انسان نماز گزار نباید از غذاهایی استفاده کند که حرام و نجس هستند. در نماز باید لباس و مکان و آبی که برای وضو استفاده می شود حلال و طبق دستور اسلام باشد و اگر دگمه یا نخعی از لباس یا قطره ای از آبی که برای نماز مصرف می شود از طریق نامشروع تهیه شده باشد نماز باطل است و اگر بخواهیم نماز و دعای ما قبول واقع شود باید لقمه ای را که مصرف می کنیم علاوه بر اینکه باید حرام، نجس و غصبی نباشند، باید مباح و حلال نیز باشند (تفسیر نور). حلال به غذاهایی گفته می شود که در دین اسلام مصرف آنها مجاز است. در متون دینی مسلمان ها و کتاب قرآن اشاره هایی و آیاتی مرتبط با غذای حلال، وجود دارد و تاکید دارند که غذای حرام در جسم و روح انسان تاثیر سوء دارد. از جمله " بگو در آنچه به من وحی شده است بر خورنده ای که آن را می خورد هیچ حرامی نمی یابم مگر آنکه مردار یا خون ریخته یا گوشت خوک باشد که اینها همه پلیدند یا [قربانی که] از روی نافرمانی [به هنگام ذبح] نام غیر خدا بر آن برده شده باشد" (سوره ۶ آیه ۲۵)، " پس از آنچه خدا شما را روزی کرده است حلال و پاکیزه بخورید و نعمت خدا را اگر تنها او را می پرستید شکر گزارید" (سوره ۱۶ آیه ۱۱۴)، " جز این نیست که [خدا] مردار و خون و گوشت خوک و آنچه را که نام غیر خدا بر آن برده شده حرام گردانیده است [با این همه] هر کس که [به خوردن آنها] ناگزیر شود و سرکش و زیاده خواه نباشد قطعاً خدا آمرزنده مهربان است" (سوره

۱۶ آیه ۱۱۵) ، " و برای آنچه زبان شما به دروغ می‌پردازد مگوئید این حلال است و آن حرام تا بر خدا دروغ بندید زیرا کسانی که بر خدا دروغ می‌بندند رستگار نمی‌شوند" (سوره ۶ آیه ۱۱۶) ، " از تو می‌پرسند چه چیزی برای آنان حلال شده است بگو چیزهای پاکیزه برای شما حلال گردیده و [نیز صید] حیوانات شکارگر که شما بعنوان مریبان سگ‌های شکاری از آنچه خدایتان آموخته به آنها تعلیم داده‌اید [برای شما حلال شده است] پس از آنچه آنها برای شما گرفته و نگاه داشته‌اند بخورید و نام خدا را بر آن ببرید و پروای خدا بدارید که خدا زودشمار است" (سوره ۴ آیه ۵) ، " ای کسانی که ایمان آورده‌اید چیزهای پاکیزه‌ای را که خدا برای [استفاده] شما حلال کرده حرام مشمارید و از حد مگذرید که خدا از حدگذرندگان را دوست نمی‌دارد" (سوره ۵ آیه ۸۷) و " ای کسانی که ایمان آورده‌اید شراب و قمار و بت‌ها و تیره‌های قرعه پلیدند [و] از عمل شیطانند پس از آنها دوری گزینید باشد که رستگار شوید" (سوره ۵ آیه ۹۰) . کشورهای مسلمان اعتقاد دارند چنانچه موضوع حلال به صورت یک استاندارد جهانی درآید می‌تواند برای مسلمین کشورهای اسلامی ایجاد یک هویت مستقل کند. از نظر استاندارد های موجود در ایران دو گروه استاندارد وجود دارد. گروه اول که مواد غذایی را به حرام ، مکروه ، مباح و حلال تقسیم بندی نموده و در شرع اسلام به آنها اشاره شده است . گروه دوم استاندارد های است که توسط سازمان های دولتی ایران از جمله وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان استاندارد و سایر ادارات اعلام شده است. از آنجاییکه تخلف از قوانین جمهوری اسلامی بر اساس فتوای مراجع تقلید شرعا حرام است ، بنابراین تولید و عرضه مواد غذایی مضر برای انسان و دام نیز حرام می باشد. امروزه دامنه گستره و پخش تولیدات گیاهی از حوزه تامین نیاز های فردی ، خانوادگی و قبیله ای فراتر گذاشته و به ابعاد ملی و بین المللی رسیده است. تولیدات گیاهی از جمله ، پنبه ، موز ، گندم ، جو، خشکبار، سبزیجات چه به صورت تازه و خشک شده و یا کنسرو در بازارهای داخلی محلی و شهرهای مختلف و با استفاده از تجارت بین الملل به اقصا نقاط جهان فرستاده و یا وارد می شوند. هرگونه کیفیت مواد تولیدی قادر است بر سلامت یا بیماری طیف گسترده ای از افراد تاثیر به گذارد ، لذا سلامت و استاندارد بودن این تولیدات از اهمیت ویژه ای برخوردار است و کوتاهی در انجام آن باعث ضرر مالی و انسانی و مصداق حق الناس می گردد. آنچه که می تواند گرایش های متفاوت جامع را سازمان دهی کند و جامعه را به سوی پیشرفت و تعالی انسانی سوق دهد. اصلاح عقاید و رفتار تک تک افراد جامعه ، وجود قانون عالی و درشان انسان و احترام به قانون و تعهدات وضع شده بین افراد بشر می باشد. از طرفی دیگر بر اساس اصل پذیرفته شده " لا ضرر و لا ضرار فی اسلام " ضرر در اسلام مشروعیت ندارد و هرگونه ضرر و اضرار در اسلام نفی شده است . با این دیدگاه هرگونه عملی که به طبیعت و از جمله انسان ضرر برساند شرعا حرام است . بنابر این هرگونه تولید یا سم پاشی که به ضرر جامعه اسلامی و طبیعت آن باشد حرام است. خداوند در آیه زیر انسان را به عدل و دوری جستن از کار زشت و ناپسند و نیز ستم بر دیگران بر حذر داشته است. "إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (در حقیقت خدا به عدالت و نیکوکاری و بخشش به خویشاوندان فرمان می‌دهد و از کار زشت و ناپسند و ستم باز می‌دارد به شما اندرز می‌دهد باشد که پند گیرید) " . عدل در تولیدات گیاهی یعنی اینکه بدانیم بهترین و مناسب ترین تولیدی که منافع و مصالح همگان را در نظر بگیرد کدام است و از تولید محصولاتی که به زیان و قادر به آسیب رساندن به مردم است جلوگیری نماییم. با این توصیف اعتدال فضیلت است و فضیلت مایه کمال آدمی و عین نظم عادلانه زندگی است و نظم با برنامه ریزی و آینده بینی ایجاد می شود. در مسائل اخلاقی و عبادی نیت اساس حرکت و در امور جامعه عدل باعث قوام جامعه می شود. حتی امام علی (ع) عدل را برای اداره جامعه برتر از بخشش می دانند. بنابر این چنین می توان نتیجه گرفت که ملاک ارزیابی برای تولیدات گیاهی که گاهی به فرسنگ ها دور تر از محل تولید عرضه می شوند ، وجود استانداردهای ملی و بین المللی می باشد. بدون شک تولید و عرضه محصولات دارای انواع آلودگی های میکروبی و غیر میکروبی (فلزات سنگین و بیماری زا، دارای باقیمانده سموم غیر مجاز) از جمله حق الناس و مصداق کار زشت و ناپسند و ظلم به افراد جامعه است. بنابراین نماز گزار تولید کننده نه تنها نباید کار زشت و ناپسند و ستم از انجام ندهد بلکه با عدل و احسان با هموعان خود کمک نماید و به آنها ضرر نرساند. به قول شاعر

خلق سراسر همه نهال خدایند هیچ نه بشکن از این نهال و نه برکن

احسان به معنی کمال یا برتریست که به نیکی و حُسن مربوط می‌شود. احسان یک حس مسئولیت اجتماعی که شخص را نسبت به ارتکاب جرم و گناه باز می‌دارد. واگر در جامعه اسلامی همه گیر شود و هرکس که به او احسانی شده با احسان جواب دهد و نسبت به هم نوع خود این دیدگاه را داشته باشد، جامعه از فساد و تباهی پاک خواهد شد "هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ" (آیا جزای نیکی جز نیکی است؟) "نگاهی به مقدمات نماز و احکام آنها می‌توان دریافت هرکس نماز گذار باشد از آلوده نمودن خوراک و محیط انسانها اجتناب می‌نماید زیرا که صحت نماز را وابسته به آن دانسته‌اند. به عنوان نمونه از رساله عملیه امام خمینی مواردی ذکر می‌گردد. مسائل ذکر به عنوان نمونه شامل احکامی می‌شود که ناظر بر حقوق دیگران است و شامل مقدمات برای نماز بجا آوردن است. آنچه از این احکام می‌توان برداشت نمود این است که ضرر رساندن به انسان و جانوران، آلوده نمودن غذای انسان و دام و خوردن چیزهایی که باعث ضرر به انسان می‌شود حرام است (خمینی، ۱۳۷۶).

مسئله ۱۱: مسائلی را که انسان غالباً به آن نیاز دارد، واجب است که یاد بگیرد.

مسئله ۷۹: ...تخلی در زیر درختی که میوه می‌دهد، مکروه است...

مسئله ۸۰: ... بول کردن در سوراخ جانوران و در آب مکروه است ...

مسئله ۱۴۱: خوردن چیز نجس به اطفال در صورتیکه ضرر داشته باشد، حرام است.

مسئله ۸۱۵: لباس نماز گزار باید غصبی نباشد و نماز خواندن با آن حتی با دکمه غصبی نماز را باطل می‌کند.

مسئله ۸۶۶: نماز خواندن در ملک غصبی باعث باطل شدن نماز می‌گردد. (براساس تعریف غصب آن است که انسان از روی ظلم، بر مال یا حق کسی مسلط شود).

مسئله ۱۱۵۹: شکستن نماز واجب از روی اختیار حرام است ولی برای حفظ مال و جلوگیری از ضرر مالی یا بدنی مانعی ندارد.

مسئله ۲۶۳۰: خوردن چیزی که برای انسان ضرر دارد حرام است.

با نگاهی به مسائل آلوده کننده محیط و غذای انسان و جانوران و گیاهان از جمله فاضلاب‌ها و مواد شیمیایی و سموم که در تولید محصولات استفاده شده و با همراه داشتن املاح سدیم، کلسیم، بر میکروارگانیزم‌های بیماری‌زا، فزات سنگین مثل سرب، کادمیوم و جیوه، نیترات و ترکیبات آلی و معدنی مضر دیگر می‌باشند. مصرف مستقیم آنها در صورتیکه با رعایت قوانین موجود استفاده نگردد می‌تواند تبعات زیست محیطی بسیار نامطلوب از جمله، شور شدن خاک، تخریب ساختمان خاک، مسمومیت گیاه و کاهش عملکرد آنها، آلودگی منابع آبهای سطحی و زیر زمینی و شیوع بیماری‌های مهمی در انسان شود. که می‌توان به صورت خلاصه به صورت زیر بیان نمود.

الف - تولید محصول ناسالم و حاوی آلودگی‌های میکروبی و باقیمانده فلزات سنگین .

ب- تهدید بهداشت عمومی از جمله بروز سرطان، حصبه، وبا، اسهال، نفرو توکسین، سندروم آبی کودکان ..

پ - آلوده نمودن منابع پایه از جمله آب، خاک و گیاه

ت - به مخاطره انداختن پایداری تولید شامل افت تدریجی حاصلخیزی خاکو گسترش بیابان‌زایی و مهاجرت روستاییان

این مسائل از مسائل مهم جوامع بوده و در صورتیکه توسط تولید کنندگان رعایت نگردد باعث ضرر به مصرف کنندگان گاهی بی اطلاع شده و شامل حق الناس می گردد.

۴ - ب : محتوا و ذکر های نماز : گرچه ماتوانایی درک تمام فلسفه و مفهوم کلمات رانداریم ولی وقتی به سوی رستگاری (حی الفلاح) و بهترین کارها(نماز) ، صراط مستقیم ، و دوری جستن از مغضوبین و ضالین دعوت می شویم ، رستگاری و گمراه نشدن حاصل نمی شود ، مگر رعایت حقوق مردم که در بند ۷ توضیح بیشتری داده می شود.

۵ - از جنبه مسایل قانونی : نگاهی به قوانین موجود در زمینه تولیدات گیاهی در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی ، سازمان حفظ نباتات ، استاندارد و آب متوجه می شویم که قانون گذار برای صلاح جامعه قوانینی وضع نموده که رعایت آنها توسط نماز گذار واجب می باشد. تاکیدی که امام خمینی و سایر مراجع به رعایت قوانین موجود در کشور اسلامی که ضامن بقای آن می باشد موید این مطلب است که انسان نماز گذار که اکثریت جامعه ایران را تشکیل می دهند باید در تولیدات خود دقت بیشتری نمایند تا خدای ناخواسته گرفتار حق الناس نگردند.

آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب (ماده ۴۶) ، ماده ۲: اقدام به هر عملی که موجبات آلودگی آب رافراهم نماید ممنوع است.

ماده ۱۴: تخلیه و پخش فاضلاب یا هر نوع ماده آلوده کننده از منابع متفرقه به آبهای پذیرنده به میزان بیش از حد استاندارد ممنوع است.

۶ - از جنبه مسایل اخلاقی : اسلام مکتب اجتماعی است و به زندگی اجتماعی اهمیت ویژه ای می دهد، برخی احکام و دستورات از جمله حسن معاشرت، حفظ کرامت، ایثار، پند دادن ، امر به معروف و نهی از منکر، حرمت احتکار، کم فروشی ، گران فروشی ، نداشتن فریب در معامله..... همه از اموری هستند که توصیه به رعایت آنها شده است. یقیناً تولید محصولات که حاوی انواع آلودگی های میکروبی و غیر میکروبی هستند و فروش آنها به مصرف کنندگانی که اطلاع از وضعیت آلودگی ندارند مصداق غش در معامله است و توصیه نمی گردد و حرام است .

۷ - از جنبه اجتماع انسانی و طبیعت : انسان در طول زندگی ، علاوه بر تعامل با هم نوع ، با دنیای پیرامون خود ارتباط دارد (وهاب زاده ، ۱۳۷۷). هر چند اراده خدا بر این تعلق گرفته که طبیعت مسخر و در اختیار انسان قرار گیرد و انسان توانایی تصرف در طبیعت را دارا می باشد (حمیدی کلیچی، ۱۳۸۶). انسان بنا به آیه ۳۱ سوره اعراف (کلوا و اشربوا و لا تسرفوا) هرگز مجاز به اسراف و افراط در استفاده نخواهد بود. علاوه بر این انسان نه تنها باید از تخریب طبیعت پرهیز کند باید به آبادانی آن همت نماید (آیه ۶۱ سوره هود: او شمارا از زمین پدید آورد و آبادی آن را از شما خواسته است: هو انشاکم من الارض و استعمر کم فیها). بر اساس تفسیر استاد جوادی آملی منظور از زمین گستره زیست بشر بوده و انسان به حکم جانشینی خدا ملزم به آبادی زمین است چه رسد به اینکه آن را تخریب کند. در نماز همه جنبه های مورد نیاز زندگی اجتماعی و بقای آن وجود دارد . ایمان، طهارت، موقع شناسی، زمان سنجی، تبلیغ، امر به معروف، نهی از منکر، حجاب، حیا، هدف دار بودن، تعیین شاخص ها، تعیین نقطه آغاز و پایان، تحریم اعمالی که باعث گمراهی می شود، پناه بردن به خداوند، مراقبت از کار نیک و جلوگیری از انحراف، رحمت، حمد و ستایش خدا، ممنوعیت تملق، تربیت، تقوی، عدالت، دقت در محاسبه، خوف و رجا، عبودیت، صلاح و رستگاری، آزادی، توکل، استقلال، هدایت طلبی، صراط شناسی، میل به تکامل و پیشرفت، دقت و تمرکز، توحید، تسبیح، تکریم، قیام و قعود، حق پذیری، عقلانیت سیاسی و اجتماعی، دعا ، سلامت، امامت، وحدت و سلامت رهبری، سلامت خواهی برای همه امت اسلامی و بندگان صالح، جمع و مردم گرایی، انضباط، نظم و ترتیب، وظیفه شناسی، مشورت ، اطاعت و حفظ جماعت، خود سازی و جامعه شناسی ، آگاهی و معرفت، محبت، مساوات، مسئولیت و دفاع همه از برکات اقامه نماز

می‌باشد. لذا چنین می‌توان نتیجه گرفت تولید کننده نماز گذار باید در تولید محصولات گیاهی و دامی خود دقت نموده و در کاربرد سموم که باعث مرگ و ضرر به انسان و طبیعت می‌شود، در کاربرد کودها و مواد شیمیایی و فاضلاب رعایت استانداردهای لازم را بنماید.

بحث و نتیجه گیری کلی: نماز در درجه اول با اصلاح افکار و عقاید انسان و سپس تاثیر این آموزه‌ها و بهبود رفتارهای فردی و اجتماعی و افزایش ایمان انسان به پیشرفت و تعال انسان کمک می‌کند. امروزه دامنه گستره و پخش تولیدات گیاهی از حوزه تامین نیازهای فردی، خانوادگی و قبیله‌ای فراتر گذاشته و به ابعاد ملی و بین‌المللی رسیده است. هرگونه آلودگی مواد تولیدی قادر است بر سلامت یا بیماری طیف گسترده‌ای از افراد تاثیر به‌گذارد. لذا سلامت این تولیدات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و کوتاهی در انجام آن باعث ضرر مالی و انسانی و مصداق حق الناس می‌گردد. خداوند متعال در سوره الفتح آیه ۲۸ و ۲۹ برخی از صفات مومنین را اینگونه بیان می‌کند " هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۗ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكُمْ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سَوْفِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا.) اوست کسی که پیامبر خود را به [قصد] هدایت با آیین درست روانه ساخت تا آن را بر تمام ادیان پیروز گرداند و گواه‌بودن خدا کفایت می‌کند. محمد [ص] پیامبر خداست و کسانی که با اویند بر کافران سختگیر [و] با همدیگر مهربانند آنان را در رکوع و سجود می‌بینی فضل و خشنودی خدا را خواستارند علامت [مشخصه] آنان بر اثر سجود در چهره‌هایشان است این صفت ایشان است در تورات و مثل آنها در انجیل چون کشته‌ای است که جوانه خود برآورد و آن را مایه دهد تا ستر شود و بر ساقه‌های خود بایستد و دهقانان را به شگفت آورد تا از [انبوهی] آنان [خدا] کافران را به خشم دراندازد خدا به کسانی از آنان که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند آمرزش و پاداش بزرگی وعده داده‌است. از اینجا می‌توان چنین نتیجه گرفت که اوصاف مومنین مجموعه‌ای بهم پیوسته است که سرچشمه و محرک اصلی آنها نماز است. جمله " تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا " تاکید بر این مطلب است زیرا که در حال رکوع و سجودند و این اثر از سیمای آنها نیز نمایان است. اگر از رهبر اطاعت می‌کنند (رسول، امام و فقیه عادل)، اگر رحیم و شدید هستند، اگر در پی روزی حلال هستند، اگر برای بدست آوردن مال بی انظباتی و ناامنی نمی‌کنند، اگر شکم‌های خود را از مال حرام پر نمی‌کنند، اگر رقیق‌القلب هستند، اگر جنایت نمی‌کنند، اگر اهل رحمتند، اگر مقابل دشمن سخت‌کوش و مقاوند، اگر به سلامت اقتصادی جامعه می‌اندیشند، همه از برکات نماز است (مکارم شیرازی، ۱۳۹۲).

منابع مورد استفاده

- ۱ - جان بری (ترجمه پویان، حسن و نیره توکلی). ۱۳۸۰. محیط زیست و نظریه اجتماعی. انتشارات سازمان محیط زیست. ۳۰۶ صفحه.
- ۲ - حمیدی کلیچی، سعید. ۱۳۸۶. قرآن و طبیعت. انتشارات حلم. ۲۵۰ صفحه
- ۳ - حسن اقلی، ع، لیاقت، ع و میراب زاده، م (۱۳۸۱). تغییرات میزان مواد آلی در نتیجه آبیاری با فاضلاب خانگی و خودپالایی آن، آب و فاضلاب، شماره ۴۲، ص ۲ - ۱۱.
- ۴ - خمینی، روح اله . ۱۳۷۶ . توضیح المسائل. نشر هاتف. ۵۲۸ صفحه.
- ۵ - راشدی، حسن. ۱۳۸۰. نماز شناسی (جلد دوم). انتشارات ستاد اقامه نماز. ۵۷۵ صفحه.
- ۶ - طباطبایی، سید محمد حسین. ۱۳۶۳ . تفسیر المیزان، ترجمه محمد باقر موسوی همدانی، رجا، تهران، جلد ۱۱، ۱۹ و ۲۰.
- ۷ - محب زاده، مجید. ۱۳۹۱. نقش نماز و مسجد در کاهش جرایم اجتماعی. مجله نیایش: ۳۹: ۱۳۴ - ۱۲۳ .
- ۸ - مکارم شیرازی، ناصر. ۱۳۹۲ . تفسیر نمونه . موسسه تحقیقات و نشر معارف اهل البیت (ع) . ۵۵۶ صفحه.
- ۹ - نفری، بداله. ۱۳۸۹. چرا من نماز بخوانم؟. انتشارات نفری. ۱۸۰ صفحه.
- ۱۰ - وهاب زاده ، عبدالحسین. ۱۳۷۷ . مراقبت از زمین برای زندگی پایدار. انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد. ۲۹۴ صفحه.
- ۱۱ - فیضی ، محمد ، ۱۳۸۰ . تاثیر مصرف پس آب فاضلاب بر روی خاک و گیاه در منطقه شمال اصفهان ، هفتمین کنگره علوم خاک ایران - شهرکرد - ایران .

۱۲ - کریمیان ، ن . ۱۳۷۷ پیامدهای زیاده روی در مصرف کودهای شیمیایی فسفری . مجله خاک و آب ، جلد ۱۲ شماره ۴۴ صفحه ۱۴-۱ .

13 - Coullery , P. 1997. Management of soils . weakiy polluted by heavy metals . Revus – Suisse – De Agriculthure , 29(6) 299-305.

14 - Gau , F , . N . T . Basta and W.R . Ram . (1997) . Wheat grain –Cadmium as affected by long term fertilization and soil acidity . J. Enuiron aval . 26:265-271.

15 - Sheila . M(1996) . Toxic metals in soil – plant system John Wily Sons , new york .

16 - Malakouti , M . j and A bybordi . 1999 . Effects of K , Zn and Mn on the reducing of nitrate and cadmium contentes in the Potato . 14th Eapr conference , Sorrento , Italy.

17- Agrios, G.N. 1997. Plant Pathology. Academic press, New York. USA. 635P.

18 – Arndt, A. 2011. Cotton Adjustment Standards Hand books. United States Department of Agriculture. FCIC-25910